

#SIAPLLEIDA

"cures i gènere"

Aurora Rovira Fontanals, Metgessa de Família

Seminario de Innovación en Atención Primaria. SIAP nº 35 (con su sesión "satélite" nº 7)
Lleida, 10 y 11 de noviembre de 2017

Al SIAP de Lleida ens proposem reflexionar sobre cures (en el sentit de "cuidados" en castellà o "care" en anglès) i gènere, mirant-lo des de l'atenció primària. Tot i que el treball de cura abasta moltes tasques en relació amb el sosteniment de la vida de les persones, aquí ens centrarem en la cura relacionada amb la salut, la malaltia i la dependència.

No es pot parlar de cura sense parlar de gènere. El sol fet de parlar de cura ja és una conquesta del feminisme; a més a més la cura està travessada per diferències (en el valor, el significat...) i desigualtats de gènere (1)

La desigualtat de gènere en el treball de cura.

És obvi que existeix una desigualtat de gènere en el treball de cura que sobrecarrega i perjudica les dones, tant com a cuidadores, com quan necessiten ser cuidades (2). Fins i tot quan s'externalitza part del treball de cura (remunerat o públic), aquest recau majoritàriament sobre les dones, amb freqüència immigrants. Sovint, les cures es realitzen en contra de la pròpia voluntat de la dona (condicionada pel mandat de gènere o la divisió sexual del treball) o a costa de la seva pròpia cura, fet que constitueix una més de les moltes violències que s'exerceixen contra les dones.

Des de la medicina, la recerca s'ha centrat en valorar la sobrecarrega i existeix evidència sòlida de les repercussions negatives sobre la salut física i psicològica de les cuidadores de persones dependents (3,4), però no està clar si el risc per a la salut depèn de la cura en sí mateixa o de les condicions en que es cuida. Així, no pot ser la nostra pròpia mirada androcèntrica la que ens dificulta donar un valor positiu a la relació de cura?

Reconèixer (l'existència de) la cura.

En el camp de la salut cuidar és tant o més important que curar. Tant en la cura familiar com professional, cuidar és més que administrar cures; es refereix a mantenir una relació d'ajuda entre qui cuida i qui rep les cures, un vincle empàtic amb la vulnerabilitat de l'altre, que també és subjecte actiu en la relació, i una disposició a atendre les seves necessitats a través del respecte, la preservació de la seva identitat i dignitat.

D'altra banda, sabem que la qualitat de la cura i les circumstàncies en que es produeix tenen repercussions importantíssimes sobre la salut tant de la persona que cuida com de la que rep la cura.

Per tant, des de la consulta d'atenció primària, podem i devem reconèixer l'existència de relacions de cura com a part fonamental de l'atenció a la salut, apoderar les persones que cuiden i són cuidades, intentar millorar les condicions de la cura i estar atentes a no contribuir a perpetuar les desigualtats de gènere.

Repensar la nostra dimensió cuidadora i la nostra pròpia cura.

La cura també es fa present a la consulta i cal repensar com cuidem. En la nostra actuació professional hi ha uns procediments específics (propis de la medicina, la infermeria o el treball social) una dimensió cuidadora que es produeix en l'acció (5) i té a veure amb el vincle que establim amb la persona que consulta, ja que "és difícil cuidar la salut d'una persona, sense cuidar la persona" (6).

Finalment, és imprescindible que ens cuidem de nosaltres i entre nosaltres mateixes com a cuidadores, introduir l'ètica de la cura en les nostres organitzacions i cercar nous models de cura dins i fora de la consulta.

-
1. Mariona Zamora Juan.
<https://ulleresperesquerrans.com/2017/03/16/ojos-que-no-ven-desigualtat-al-canto-5-ques-tions-feministes-sobre-els-treballs/>
 2. Enquesta de Salut de Catalunya 2015. Disponible a: <http://salutweb.gencat.cat>
 3. Rodríguez-González AM, Rodríguez-Míguez E, Duarte-Pérez A, Díaz-Sanisidro E, Barbosa-Álvarez Á, Clavería A. [Cross-sectional study of informal caregiver burden and the determinants related to the care of dependent persons]. Atención primaria. 2017 Mar; 49 (3) :156-165 Disponible a: <http://www.ics.gencat.cat/3clics>
 4. Abajo M, Rodríguez-Sanz M, Malmusi D, Salvador M, Borrell C. Gender and socio-economic inequalities in health and living conditions among co-resident informal caregivers: a nationwide survey in Spain. Journal of advanced nursing. 2017 Mar; 73 (3) :700-715 Disponible a: <http://www.ics.gencat.cat/3clics>
 5. Franco,T.B, Merhy, E. E. El reconocimiento de la producción subjetiva del cuidado. Salud colectiva, Buenos Aires, 7(1):9-20, Enero - Abril, 2011. Disponible a: <https://www.academia.edu/>
 6. Maria Eulàlia Juvé, 2013.

MÉS INFORMACIÓ

[WEB](#) [TWITTER](#) [BLOG](#)